

”נפגשים בפרשה”, התשע”א

פרשת תצוה

הרב אבנר ואלישיב רייכנר

השיעור נמסר בכל שבוע באתר מכון מאיר: meirTV.co.il. להערות/הארות: matan.ozana@gmail.com

א. הפרשה כמעט כולה עוסקת בבגדים – בגדי הכהן הגדול ובגדי כהן הדיוט. מה הצורך הכ”כ גדול בבגדים מיוחדים לכהנים?

ראשית, נדגיש כי הבגדים המיוחדים הם רק בביהמ”ק – ניתן לראות זאת בהפטרת הפרשה (מיחזקאל). ומדוע באמת יש צורך ב”מדים” בביהמ”ק? הבגדים מבטאים את האופי של האדם, הדבר בולט במיוחד אצל נשים, שאצלן הבגדים מקרינים את האישיות ממש החוצה. בביהמ”ק, המדים האחידים של הכהנים הופכים אותם לשווים מבחינה מסוימת, כולם משרתי ה’ ומטרתם אחת.

ב. מצד שני, לבגד יש גם צד שלילי, ידוע שבגד הוא מלשון בגידה. ובאמת ניתן ללבוש את הבגדים הללו ולהראות משרת ה’ כלפי חוץ, תוך כדי החבאה של אישיות מושחתת?

אכן כן, והנביא מלאכי התלונן על אותם כהנים שעשו שימוש בבגד לצרכים אלו. הפילוסוף קנט אמר שהדת בלי תודעה מוסרית הופכת למשחק של אמונות תפלות. פילוסוף אחר הוסיף אמר שכתוצאה מכך, הכת השלטת מנצלת את הדת כדי לסחוט את העם. הנביאים הוכיחו את הכהנים רבות בענין ניצול מעמדם לצרכים שליליים.

ניתן לראות זאת גם בנושא צניעות הלבוש (אצל גברים ואצל נשים כאחד), כאשר אותו שורש מופיע גם כאן – הופעה של הדת בלי התודעה המוסרית הפנימית יכולה להפוך לדבר לא אמיתי ולהיות כאמונה תפלה בלבד. כל עוד הדבר לא נובע משורש עמוק וצניעות אמיתית, עלולים לעשות שימוש לרעה בדת. מצד שני, עיסוק מוגזם בביגוד הוא כשלעצמו לא צנוע, כך אמר הרב צבי יהודה זצ”ל, אדם שהוא צנוע בצניעות טבעית, לא מתעסק יותר מדי בעניינים אלו, ופשוט מתלבש ונוהג בצניעות.

ג. לכהן ההדיוט יש ארבעה בגדים: מכנסים, מצנפת, כותנת ואבנט. מה מיוחד בהם?

העיקר הם הכותנת והמכנסים. כמו שאומר הרב קוק ב”עולת ראייה” – לאדם יש שני יצרים עיקריים: יצרא דרציחא (אלימות) ויצרא דעריות. הכותנת ”חוסמת” את יצרא דרציחא, והמכנסים את יצר העריות. האבנט (חגורה עבה) מסמל הפרדה בין החלק העליון שבגוף (הראש, הלב והכוונה) לבין החלק התחתון, מושב היצר והתאוות. כיום האבנט משמש אצל החסידים אלמנט של הכנה לתפילה, ”היכון לקראת אלוהיך ישראל”. המצנפת באה לסמל יראת שמים – להזכיר לכהן מי מעליו.

ד. מדוע זכה אהרון להיות הכהן הגדול?

הקב"ה אמר למשה במעמד הסנה - "הנה אהרון אחיך יוצא לקראתך וראך ושמח בלבך", שראה שמשה נבחר להיות מושיען של ישראל על אף שאהרון הוא זה שהנהיגם עד כה במצרים, ושמח על כך בליבו. על הכהן הגדול להיות אוהב ישראל, לאהוב שלום ולרדוף שלום, וכזה היה אהרון - מחובר לעמו ונושא אותו על ליבו.

ה. מה עניינו של הציץ?

הציץ הוא רדיד זהב שנושא את עוון הקדשים. על הציץ כתוב "קודש לה" וזהו האידיאל הגדול של כל אדם, להיות כל כולו משרת ה'. מסילת ישרים מונה לנו את המידות בהן עלינו לדבוק בהדרגה ע"מ להגיע לדרגת קדוש. כל זאת כנגד קרח שאמר "כל העדה כולם קדושים" בצורה מוחלטת ומיידית, ואין בכך אמת - אמנם על כל העדה לשאוף לשם, אך לא כל אחד זוכה לכך. לעתיד לבוא הקדושה תתפשט "עד למסילות הסוס", אך עד אז - אנו רק שואפים להיות קדושים.

כפרת העוונות מאת הציץ מגיעה מתוך כך שכל עמ"י ערבים זה לזה וזה בזה. הרב קורדברו אומר בספרו "ותאמר דבורה" שמה שקורה בנשמות אנשי המעלה פועל פעולות ממשיות בנשמות כל האומה, מתוך החיבור העמוק איתן. כך שבפעולות הכה"ג כל העם יוצר נשכר.

ו. בבגדי הכה"ג הזהב דומיננטי ביותר, ובעיניים צנועות הדבר נראה קצת חריג. מה מקומו של כל הזהב הזה כאן?

הכל תלוי במה מניע את השימוש בזהב. הקב"ה אומר "לי הכסף ולי הזהב". אין איסור להיות קפיטליסט, כל עוד מודעים לכך שהכסף בא מאת ה' ומשתמשים בו למטרות נעלות. דוד המלך אומר: "כי ממך הכל ומידך נתנו לך", כל כוחות הנפש והגוף באים מאת ה' ואנו משתמשים בהם לעבודת ה'.

בהקשר דומה, נראה שהכהנים עוסקים רבות בעניינים חומריים ביותר, אך האמת היא שאכילת הכהנים היא אכילה קדושה - "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים".

שֵׁבֶת שְׁלֹמֹם וּמְבוֹרֵךְ